

Musiikki (OPS2018)

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on olennainen osa kulttuuria ja inhimillistä toimintaa. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhte vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Musiikin opiskelu tarjoaa elämyksiä, kokemuksia, taitoja ja tietoja sekä tilaisuuksia mielikuvituksen käyttöön. Ne kaikki lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä sekä rohkaisevat häntä luovaan taiteelliseen ajatteluun ja elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Oleennaista musiikin opetuksessa ja oppimisessa on ilmaiseminen, yhdessä tekeminen ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen sekä luovan ja kriittisen ajattelun taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Laulaminen, soittaminen, kuunteleminen ja luova tuottaminen ovat sekä työtapoja että opetuksen keskeisiä sisältöjä, joita musiikin yhdistäminen muuhun taiteelliseen ilmaisuun rikastaa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset valmiudet ja kiinnostuksen kohteet siten, että musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle opiskelijalle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikki luo koulun kulttuuritoimintaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Se on merkittävä osa lukion juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälisiä vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää valmiuksiaan taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikillisessa ilmaisussa sekä median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

(Seudullisen opetussuunnitelman lisämäärittely:) Musiikinopiskelussa korostuu oppiaineen erityisluonne yhteistoiminnallisena, tunteita koskettavana taideaineena. Opiskelun tavoitteena on oman musiikillisen identiteetin vahvistuminen ja musiikillisten taitojen kehittyminen. Toiminnan lähtökohtana on toisten kunnioittaminen ja ehdoton hyväksyminen. Lukiovuodet voivat antaa eväitä musiikin elinikäiseen harrastamiseen. Musiikin avulla rikastutetaan koko koulun toimintakulttuuria sekä pyritään lisäämään yhteisön hyvinvointia, yhteishenkeä ja tarjotaan esteettisiä elämyksiä.

Musiikin opetuksessa pyritään siihen, että opiskelijat oppivat käyttämään monipuolisesti soittimia, musiikkilaitteita, ohjelmia ja sovelluksia, joita he musisoinnissa tarvitsevat. Tämä edellyttää sitä, että käytettävissä on riittävä soittimisto, ajanmukaiset laitteet sekä ohjelmistot ja että opettajalla on mahdollisuus jatkuvaan tietojensa ja taitojensa päivitykseen. Teknologian käytön tulee palvella musiikinopetuksen tavoitteita eikä se saa olla itsetarkoitus.

Musiikkivälineitä hankittaessa huomioidaan niiden kestävyyttä, ekologisuutta ja eettisyyttä. Opiskelija ohjataan välineistön asianmukaiseen ja huolelliseen käyttöön. Opiskelija oppii tiedostamaan ääniympäristön vaikutuksia omaan ja muiden hyvinvointiin ja suojelemaan kuuloaan eri tilanteissa.

Opiskelijan tietoisuutta omasta kulttuuri-identiteetistä tuetaan tutustumalla musiikin historiaan ja eri musiikkikulttuureihin. Aktiivista kansalaisuutta tuetaan esimerkiksi tutustumalla paikalliseen musiikkitarjontaan, koulun ulkopuolisiin yhteistyökumppaneihin ja musiikin ammattilaisiin. Opiskelijoita kannustetaan kriittiseen ja analyyttiseen suhtautumiseen musiikin käyttöön mediassa kiinnittämällä huomiota esimerkiksi tekijänoikeuksiin ja musiikin käyttöön mainonnassa.

Seudullinen opetussuunnitelma: Opiskeluympäristö ja -menetelmät

Musiikki soveltuu monenlaisiin oppiainerajat ylittäviin projekteihin ja on yhdistettävissä lähes mihin tahansa oppiaineyhdistelmään. Menetelmät riippuvat aiheesta, resursoinnista ja kokonaisuuteen osallistuvista oppiaineista.

Ongelmanratkaisu on keskeistä käytännönläheisessä oppiaineessa. Ilmiöoppimisen periaatteet toteutuvat esim. taiteidenvälisissä projekteissa mutta myös yksittäisten kurssien puitteissa yhdistämällä tutkimista ja käytännön tekemistä.

Musiikkitapahtumien, projektien ja juhlien organisoiminnan kautta opitaan positiivisen asenteen merkitystä, sopimusten ja määräaikaisten noudattamista, vastuun ottamista ja tilanteen mukaista käyttäytymistä.

Internet ja mobiilisovellukset ovat merkittävässä roolissa nuorten omaehtoisessa musiikin harrastamisessa ja opiskelussa. Näitä taitoja voidaan hyödyntää lukion musiikintunneilla. Konserttikäynnit, työpajat ja muut vierailukäynnit ovat luonnollinen osa lukion musiikinopiskelua. Näitä voidaan järjestää myös seudullisena yhteistyönä.

Opetustilan tulee mahdollistaa musisointi kuulon vaarantumatta.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

Musiikin merkitys ja hyvinvointi

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja oppii käyttämään musiikkia hyvinvointinsa edistämiseen
- oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista

Musiikillinen osaaminen

- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen ja säveltäen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan

Kulttuurinen osaaminen ja monilukutaito

- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta sekä toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa myös kansainvälisissä yhteyksissä
- oppii tiedostamaan äänen ja musiikin vaikutuksia arjen toimintaympäristöissä
- oppii tulkitsemaan äänen ja musiikin käyttöä mediassa

Oppimaan oppiminen

- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulle tavoitteita sekä ohjata ja arvioida työskentelyään niiden suuntaisesti.

Arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syventymistä. Oppimisprosessin aikana opiskelijat saavat ja antavat monipuolista palautetta, mikä ohjaa opiskelijaa arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

(Seudullisen opetussuunnitelman lisämäärittely:) Musiikin arvioinnissa korostuu jatkuva näyttö. Arvioinnin tavoitteena on tukea ja kannustaa opiskelijaa pääsemään omiin oppimistavoitteisiinsa. Suullinen palaute, itsearviointi ja vertaisarviointi ovat osa musiikin opiskeluprosessia.

Pakolliset kurssit

1. Musiikki ja minä (MU01)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Osallistumalla musiikilliseen toimintaan hän saa kokemuksia musisoinnista, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ajattelun ja ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin ja musiikkikäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

(Seudullisen opetussuunnitelman lisämäärittely:) Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisen välisessä vuorovaikutuksessa. Kurssilla opiskelija musisoi, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä.

2. Moniääninen Suomi (MU02)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja sekä oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssin toteuttamisessa otetaan myös huomioon, että suomalaiset musiikkikulttuurit ovat osa eurooppalaista ja globaalia musiikkimaailmaa.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Musiikkiohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinnesävelmusiikkiin.

(Seudullisen opetussuunnitelman lisämäärittely:) Kurssilla opiskellaan suomalaista musiikkia ja erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja. Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Ohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinnesävelmusiikkiin.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Ovet auki musiikille (MU03)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen uusia musiikinlajeja, musiikkityylejä ja -kulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointitaitojaan sekä taitojaan hankkia ja käsitellä tietoa. Kurssin voi suorittaa myös projektina.

(Seudullisen opetussuunnitelman lisämäärittely:) Kurssilla opiskelija oppii tuntemaan erilaisia musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai -kulttuureihin laulaen, soittaen ja kuunnellen. Opiskelija kehittää musisointi- ja kuuntelutaitojaan sekä taitojaan hankkia ja käsitellä tietoa.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU04)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, monimediaisissa tieto- ja viestintäympäristöissä sekä yhteiskunnassa. Opiskelija tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen ja perehtyy tarkemmin musiikin käyttötapoihin esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä tai verkkoympäristöissä muutaman rajatun näytteen avulla. Sisältöjen tarkastelussa painottuu pyrkimys kokonaisuuksien ymmärtämiseen. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa materiaalia tai tuottamalla sitä itse. Kurssin voi suorittaa myös taiteidenvälisenä tai monialaisena projektina.

(Seudullisen opetussuunnitelman lisämäärittely:) Kurssilla tutustutaan musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, monimediaisissa tieto- ja viestintäympäristöissä sekä yhteiskunnassa. Opiskelija tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen ja perehtyy tarkemmin musiikin käyttötapoihin esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä tai verkkoympäristöissä.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

Kurssit järjestetään yhdessä Hatanpään lukion valtakunnallisen musiikin ja musiikkiteatterin painotetun opetuksen kanssa. Kurssit on määriteltävä luvussa 5.26, Musiikki ja musiikkiteatteri

5. Vanhojen päivän tanssiorkesteri (MU05)

Vastaa kurssia MSO28, luku 5.26.

6. Kitaran soiton alkeet (MU06)

Vastaa kurssia MSO33, luku 5.26.

7. Orkesteri (MU07)

Vastaa kurssia MSO34, luku 5.26.

8. Kuoro (MU08)

Vastaa kurssia MLA46, luku 5.26.

9. Sävellys, sovitus, sanoitus -kurssi (MU09)

Vastaa kurssia MPR61, luku 5.26.

10. Musiikin lukiodiplomi (MULD06)

Vastaa kurssia MPR62, luku 5.26.

